

**VERSLAG VAN HET
14E CONGRES VAN
DE SOCIALISTISCHE
PARTIJ OP
7 OKTOBER 2006**

VERSLAG VAN HET 14E CONGRES VAN DE SOCIALISTISCHE PARTIJ OP 7 OKTOBER 2006

Voorzitters: Riet de Wit / Bob Ruers
Secretaris: Hans van Heijningen
Programmacommissie: Agnes Kant, Krista van Velzen, Harry van Bommel, Ewout Irrgang en Ronald van Raak
Stembureau: Mr. Jean-Louis van Os en Remine Alberts

Opening dagvoorzitters

Riet de Wit heet de partijgenoten, de gasten en de media welkom op het 14e congres van de SP, gehouden in Amsterdam. Ze stelt zichzelf en medevoorzitter Bob Ruers voor: zij is in het dagelijks leven wethouder in Heerlen, hij advocaat in Utrecht. Het partijbestuur heeft hen gevraagd vandaag dagvoorzitter te zijn. Ze hoopt dat iedereen daarmee akkoord is en brengt het in stemming. Na de goedkeurende reactie uit de zaal geeft zij aan dat vandaag het concept-verkiezingsprogramma Een beter Nederland, voor het-zelfde geld aan de orde zal komen evenals de hierop ingediende wijzigingsvoorstellen. 22 november moet weer een historische datum worden voor de partij. Daarom gaan we vandaag met zijn allen discussiëren en een aantal belangrijke besluiten nemen. Ik heb er zin in. U ook?

(applaus)

Riet de Wit: We hebben vandaag een vol programma en om de stemmingen vanmiddag vlotter te laten verlopen zullen we stemkastjes gebruiken. Over het gebruik daarvan krijgt u later nog tekst en uitleg. We zullen ons best doen om samen met u dit 14e congres tot een succes te maken. In dat verband wijs ik nog op de spelregels die u zijn uitgereikt en die vandaag van groot belang zijn. Voorts wil ik benadrukken dat deelname aan het debat in eerste termijn maximaal twee minuten mag duren, terwijl in tweede termijn hiervoor maximaal een minuut beschikbaar is. Vanwege de stemmingen, die vandaag plaatsvinden, is er ook een stembureau, gevormd door voorzitter Jean-Louis van Os, advocaat in Tilburg, Remine Alberts, fractievoorzitter van de SP in de Amsterdamse raad, en Tim van Houten, medewerker van onze partijadministratie op het hoofdkantoor.

Bob Ruers: Onze partij telde vorig jaar 44.587 leden en nu meer dan 46.000. 66 procent van de stemgerechtigde congresgangers bestaat uit mannen, 34 procent uit vrouwen. Er zijn 700 afgevaardigden aanwezig. Het jongste SP-lid is 16 jaar, terwijl het oudste lid 76 jaar is. Jan Marijnissen is vandaag 53 en morgen 54 jaar. De gemeenteraadsverkiezingen van dit jaar waren een doorslaand succes voor de SP. In 95 plaatsen is de SP in de gemeenteraad vertegenwoordigd en het aantal SP-raadszetels is nagenoeg verdubbeld tot 342. 28 SP-wethouders konden in 20 colleges aan het bestuur deelnemen. Nu staan we voor nieuwe verkiezingen op 22

november. Dat moet weer een historische datum in onze partijgeschiedenis worden. Maar nu is het woord aan Marga van Broekhoven.

Intermezzo: Gouden Tomaat voor Ben Tarici

Marga van Broekhoven: Beste partijgenoten, geachte genodigden. Als penningmeester van de SP weet ik hoe belangrijk het is om genoeg middelen te hebben om alle plannen en ideeën, die wij in onze partij hebben, ook uit te kunnen voeren. En ik kan u zeggen, dat loopt in de miljoenen euro's. Maar zonder onze mensen zou onze partij niets voorstellen. Onze leden zijn ons allergrootste kapitaal, daar kan geen schatkist tegenop. Vandaag wil ik een van onze juwelen in de schijnwerpers zetten.

Hij is al jaren de steun en toeverlaat van de afdeling. Hij is dag in dag uit aanwezig op het partijpand, runt daar de hele boel, is bij de organisatie van alle activiteiten van de afdeling betrokken en vaak de aanjager. Regelt de ploegen om de Tribunes te verspreiden. En heel belangrijk: hij maakt er altijd een gezellige boel van zodat mensen graag komen. Hij is ook de man die al het folderen regelt, leden opbelt, nieuwe bezorgers zoekt als er mensen afvallen. En hij gaat over de planning van het ophangen van de verkiezingsborden. En dat hebben ze met de gemeenteraadsverkiezingen geweten. Zijn eigen buurt had hij helemaal vol gehangen. Andere partijen konden zich niet wenden of keren of kwamen een SP-affiche tegen. Daardoor kwamen ze aan de andere kant van de stad eerst borden te kort. Maar niet gedraald: er werden meteen borden bij gemaakt.

Sinds kort vertelt hij wekelijks over zijn politieke activiteiten in een bijzonder populaire rubriek De week van... op de weblog van de afdeling, waar hij ook politiek commentaar geeft. En er kan geen straatactie zijn of hij is erbij. Dat is echt zijn lust en leven. Bovendien doet hij regelmatig mee aan acties in Den Haag. Hij is enorm goed in het leggen van contact met mensen, is in een mum van tijd met iemand aan de praat. Heel veel mensen kennen hem dan ook. Hij heeft meegewerkt aan het Actiecomité Ereschuld Mijnwerkers. Kortom: een SP'er in hart en ziel! Het is, denk ik, niet te veel gezegd dat de afdeling niet zou weten hoe ze het zonder hem zouden moeten doen. Mag ik onze lokale activist Ben Tarici uit Heerlen vragen om naar voren te komen. Ben, we vinden jou een kei en je verdient de Gouden Tomaat!

(daverend applaus)

INLEIDING EN PRESENTATIE VAN DE KANDIDATENLIJST

Marga van Broekhoven: Beste partijgenoten, geachte genodigden. Graag wil ik de kandidaten voor de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november 2006 aan u voorstellen:

1. Jan Marijnissen is 53 jaar en woont in Oss. Hij werkte als constructiebankwerker en lasser, was raadslid en ons eerste lid in de Provinciale Staten. Sinds 1988 is Jan Marijnissen partijvoorzitter. Jan kwam in 1994 voor de SP in de Tweede Kamer en is sindsdien fractievoorzitter. Hij schreef verschillende boeken over politiek en samenleving.
2. Agnes Kant woont in Doesburg en is 39 jaar. Ze is van beroep epidemioloog en promoveerde op een studie naar de effecten van bevolkingsonderzoek. Ze is Kamerlid sinds 1998 en woordvoerder zorg. Agnes is de motor van acties tegen de no-claim, voorkruipzorg en marktwerking in de gezondheidszorg.
3. Harry van Bommel is 44 jaar, woont in Diemen en is politicoloog. Harry is sinds mei 1998 Tweede Kamerlid, woordvoerder buitenlandse en Europese zaken. Harry leidde voor de SP de succesvolle campagne tegen de Europese Grondwet.
4. Jan de Wit is 61 jaar en woont in het Limburgse Heerlen. Jan was 25 jaar lang sociaal advocaat, daarna Eerste Kamerlid en sinds 1998 Tweede Kamerlid. Hij is een politieke duizendpoot, woordvoerder Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Justitie, asielbeleid.
5. Krista van Velzen woont in Den Haag, is 32 jaar. Ze behaalde haar hbo-propedeuse in Bos- en Natuurbeheer en is milieu- en vredesactivist. Voor ze in de Tweede Kamer kwam, was ze fractiemedewerkster. In de Kamer voert ze het woord over natuur, milieu en defensie.
6. Ewout Irrgang woont in Amsterdam en is 30 jaar. Hij studeerde economie en politicologie. Hij werkte eerder bij de Tweede Kamerfractie en de Nederlandsche Bank. Vanaf oktober 2005 is Ewout Tweede Kamerlid voor de SP met als werkterreinen financiën en economie.
7. Ronald van Raak woont in Amsterdam, is 36 jaar en net getrouwd. Ronald is historicus en filosoof, promoveerde op een studie naar Nederlands conservatisme. Hij is directeur van het Wetenschappelijk Bureau van de SP en sinds 2003 lid van de Eerste Kamer. Hij schreef verschillende historische en filosofische boeken.
8. Emile Roemer is 44 jaar en woont in Sambeek. Hij is van beroep onderwijzer en was partijbestuurslid en tot 2002 gemeenteraadslid. Sindsdien is hij wethouder. Emile maakte van de SP de grootste in zijn gemeente Boxmeer.

9. Renske Leijten woont in Haarlem en is met haar 27 jaar de jongste landelijke kandidaat op deze lijst. Renske rondt momenteel haar studie Nederlandse Taal en Cultuur af aan de Rijksuniversiteit Groningen, en is voorzitter van ROOD, jong in de SP.
10. Paul Ulenbelt woont in Leiden en is 54 jaar. Van beroep is hij arbeids- en organisatiepsycholoog. Hij promoveerde op een onderzoek naar blootstelling aan chemische stoffen. Hij werkte tien jaar voor FNV, richtte het Bureau Beroepsziekten FNV op, en is nu fractiemedewerker.
11. Ron Abel is 56 jaar en woont in Schiedam. Hij werkt sinds 1972 als onderwijzer en was leraar Nederlands en coördinator brugklassen op een scholengemeenschap met mavo, havo en vwo. Vanaf 1981 is hij directeur van een openbare basisschool in Schiedam met 38 nationaliteiten.
12. Sharon Gesthuizen is 30 jaar en woont in Haarlem. Ze studeerde Nederlands recht en Engels, en deed de kunstacademie in Arnhem. Ze was zelfstandig ondernemer in videoproducties en bestuurslid van de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb).
13. Jasper van Dijk is 35 jaar, woont in Amsterdam, en is politicoloog. Hij was docent en daarna fractiemedewerker in de Tweede Kamer en het Europees Parlement. Sinds maart 2006 is hij gemeenteraadslid in Amsterdam.
14. Sadet Karabulut is 31 jaar en woont in Amsterdam. Sadet is bestuurskundige, was coördinator drugsbeleid in de Bijlmermeer en is momenteel beleidsmedewerker voortgezet speciaal onderwijs. Eerder was ze actief als bestuurslid van de Turkse zelforganisatie DİDF.
15. Nathalie de Rooij woont in Tilburg en is 33 jaar. Voordat ze docente in het vmbo werd, werkte ze in een fabriek en in de verpleging. Ze is voorzitter van de afdeling Tilburg en regiobestuurder in West-Brabant.
16. Hans van Leeuwen is 54 jaar en woont in Leidschendam. Hij is van beroep beeldend kunstenaar en vanaf 2000 medewerker afdelingsondersteuning en scholing op het partijbureau. Hij is raadslid in Leidschendam-Voorburg.
17. Fons Luijben is 64 jaar en woont in Walsoorden. Hij was directeur van de Rabobank in Heusden en is sinds 2003 fractievoorzitter van de SP in de Provinciale Staten van Zeeland.
18. Paulus Jansen is 52 jaar, woont in Utrecht, en is van beroep bouwkundige. Hij is beleidsmedewerker bij de Tweede Kamerfractie en voorzitter van de gemeenteraadsfractie in Utrecht. Van 2003 tot 2005 was hij algemeen secretaris van de SP.
19. Remi Poppe is 68 jaar en woont in Vlaardingen. Remi is gepensioneerd, maar nog altijd actief als milieuactivist. Hij was van 1994 tot 2002 Kamerlid voor de SP.
20. Arda Gerkens woont in Haarlem en is 41 jaar. Ze was docente in het voortgezet onderwijs, en werkte bij Milieudefensie. Ze is Tweede Kamerlid sinds 2002 en woordvoerder verkeer en vervoer, internet en popmuziek.
21. Rosita van Gijlswijk woont in Groningen en is 32 jaar. Zij studeerde Sociaal Juridische Dienstverlening en werkte enige tijd bij de vakbond ABVAKABO. Sinds 2003 leidt zij het scholingsteam van de SP. Ze is voorzitter van onze Groningse raadsfractie.
22. Henk van Gerven is 51 jaar en woont in Oss. Henk was jarenlang huisarts bij Ons Medisch Centrum in Oss, gemeenteraadslid, Statenlid en wethouder. Hij is regiobestuurder Noord-Brabant Noordoost.
23. Marianne Langkamp is 35 jaar en woont in Den Haag. Ze studeerde Slavische taal en letterkunde. Sinds 1998 is zijn medewerkster van de Tweede Kamerfractie.
24. Tiny Kox woont in Tilburg en is 53 jaar. Hij deed de HEAO, was coördinator van een rechtswinkel en jarenlang hoofdredacteur van ons partijblad de Tribune en algemeen secretaris van de SP. Sinds 2003 is hij voorzitter van de SP-fractie in de Eerste Kamer.

25-29. Regionale kandidaten Zij verschillen per kieskringgroep, net als bij vorige verkiezingen. Er zijn 19 kieskringen, deze zijn tot 10 groepen samengebracht:

1,2,3: Groningen, Leeuwarden en Assen

4, 6, 7: Zwolle, Nijmegen en Arnhem

5, 8: Lelystad en Utrecht

9, 10, 11: Amsterdam, Haarlem en Den Helder

12, 15: Den Haag en Leiden

13, 14: Rotterdam en Dordrecht

16: Middelburg

17: Tilburg

18: Den Bosch

19: Maastricht

30. Huub Oosterhuis (lijstduwer) is 72 jaar en woont in Amsterdam. Hij is theoloog, dichter, eredoctor aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, schrijver van een groot aantal boeken (over religie, maatschappij en cultuur) en veel gezongen liturgische liederen, en oprichter van het debatcentrum De Balie en de Rode Hoed.

Ten slotte zijn er nog twee tegenkandidaten, die tijdig en volgens de afgesproken procedure zijn aangemeld:

Chandra Jankie heeft zichzelf voorgedragen: zij is 42 jaar, woont in Haarlemmermeer, is jurist en werkt als kandidaat-notaris. Sinds 2004 is ze Statenlid voor de SP in Noord-Holland, woordvoerder Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting.

Düzgün Yildirim is voorgedragen door afdeling Zwolle. Hij is 43 jaar, woont in Zwolle, en werkt als beleidsadviseur bij de Bestuursdienst van de gemeente Rotterdam. Hij was gemeenteraadslid in Zwolle. Sinds 2003 is hij fractievoorzitter in de Provinciale Staten van Overijssel en SP-regiobestuurder voor West-Overijssel.

Hans van Heijningen, algemeen secretaris van de SP en lid van het Dagelijks Bestuur, krijgt het woord om de keuzes van de kandidatencommissie toe te lichten.

Hans van Heijningen benadrukt dat de kandidatencommissie het niet gemakkelijk heeft gehad vanwege de vervroegde verkiezingen op 22 november, waardoor de planning van de commissie onder druk is gezet. De kandidaten zijn geselecteerd op grond van een aantal zorgvuldig gekozen criteria, zoals analytische vaardigheden, smetteloze antecedenten en loyaliteit aan de idealen van de SP. De lijst is een goede afspiegeling van het sociaal-economische landschap van Nederland, waarin verschillende inkomensniveaus vertegenwoordigd zijn.

BESPREKING KANDIDATEN- LIJST (IN TWEE TERMIJNEN)

Het congres krijgt in twee termijnen de gelegenheid te reageren op de voorgedragen kandidatenlijst. De tegenkandidatuur van Düzgün Yildirim houdt de gemoederen enigszins bezig. Als Nederlander van Turks-Koerdische afkomst, met een lange staat van dienst binnen de SP, is hij een serieuze tegenkandidaat voor de nr. 11 op de lijst, Ron Abel. Een van de sprekers wijst erop dat Yildirim inmiddels zijn loyaliteit aan de SP bewezen heeft, terwijl dat bij Ron Abel, sinds 2004 SP-lid, afgewacht moet worden, maar deze opmerking stuit op protest uit de zaal. In zijn weerwoord benadrukt Van Heijningen dat loyaliteit niet alleen afgemeten moet worden aan partijlidmaatschap, maar ook aan maatschappelijke bevlogenheid en praktische betrokkenheid: Ron Abel is sinds 1981 een zeer gewaardeerde directeur van een multiculturele basisschool.

Muziek: Bob Fosko

TOESPRAAK LIJSTDUWER HUUB OOSTERHUIS

‘Christelijk’ is in de Nederlandse taal een aanduiding geworden van oprechtheid, een ander woord voor betrouwbaar. ‘Een christelijke oplossing’ is volgens Van Dale, het Groot Woordenboek der Nederlandse Taal, een fatsoenlijke oplossing. ‘Christelijk weer’ is redelijk goed weer. Een ‘christelijk’ verzorgingshuis? Is een toegewijd, goed georganiseerd, deskundig en vriendelijk verzorgingshuis waar je je veilig voelt.

De eerste christenen droomden van een betere wereld. Zij leefden binnen het harde Romeinse Keizerrijk, een slavenmaatschappij onder de terreur van het recht-van-de-sterkste. Opstandige slaven werden gestraft, met de dood aan het kruis.

De beweging rondom de joodse leermeester en profeet Jezus van Nazareth, die door zijn volgelingen ‘christus’ (dat betekent Messias) werd genoemd en die door het Romeinse bewind als staatsgevaarlijk werd veroordeeld tot de dood aan het kruis, heeft aanvankelijk de ethisch-sociale normen en idealen van de joodse godsdienst overgenomen. De eerste christenen herkennen zich in de profetische aanklachten tegen uitbuiting en woekerende rijkdom. De oudste documenten van de beweging die later ‘het christendom’ ging heten, bevatten heftige pleidooien voor hulp aan de allerarmsten, weduwen en wezen en tintelen van ‘messiaans’ verlangen naar een nieuwe rechtvaardige wereldorde, die zij ‘Koninkrijk van God’ noemden. Door de geschiedschrijvers van hun tijd werden zij ‘atheïsten’ genoemd, omdat ze weigerden de machtsaanspraken van de goddelijke Romeinse keizer te erkennen.

Altijd, door alle eeuwen heen, heeft het christendom de herinnering bewaard aan zijn radicale oorsprong. En tot op vandaag klinkt uit de mond van enkele christelijke theologen, met name in Latijns-Amerika en Afrika, het profetische protest tegen onderdrukking en armoede. Christelijk (‘gristelijk’) is terecht een woord gebleven dat appelleert aan sociale gerechtigheid, heel concreet: solidariteit met mensen die het op eigen kracht niet redden. ‘Red hen die geen verweer hebben,’ die oproep tot sociale gerechtigheid wordt in de bijbel in de mond van God zelf gelegd. En de bijbel wordt tot op vandaag door christenen beschouwd als het Boek waaraan zij hun geweten toetsen.

Zullen hedendaagse christenen – oprechte, betrouwbare mensen volgens Van Dale – deze radicale strekking van hun godsdienst, deze ‘bijbelse grondslag’, herkennen in, bijvoorbeeld, het partijprogramma van het CDA, dat in de komende jaren fors wil bezuinigen op de zorg? Is dat volgens de ‘bijbelse grondslag’, die het fundament is van het Christen Democratisch Appèl? Nederland heeft in 2002 gekozen voor een verzorgingsstaat, een ‘solidariteitsstaat’ waarin het lot verdeeld wordt naar draagkracht, waarin dus het noodlot aan banden gelegd wordt en het ‘recht van de sterksten’ teruggedrongen. Maar het CDA van Balkenende is die verzorgingsstaat aan het afbreken. De zorg heeft 450 miljoen euro minstens nodig, krijgt 63 miljoen. Kunnen christenen dat maken? Dat

is toch tegen hun eigen normen en idealen? Heeft het CDA gebroken met het beste van de christelijke traditie: verantwoordelijkheid voor 'hen die geen verweer hebben', mededogen met vluchtelingen en asielzoekers?

Dit 'christelijk erfgoed', die 'bijbelse grondslag', komt het CDA van Balkenende slecht uit in zijn verbond met de VVD van mevrouw Verdonk. Er is nog een ander CDA, andersdenkende en -voelende partijleden, maar zij komen praktisch niet of nauwelijks aan het woord. En dus worden weerloze asielzoekers aan het voortbestaan van deze coalitie geofferd; en wordt er weggekeken van de feiten die vier jaar lang door tientallen journalisten zijn opgeschreven, en door bekende Nederlandse schrijvers zijn gedocumenteerd. Hoe mensen onder dit beleid worden vernederd, geschonden en tot wanhoop gedreven: dat weten we heel goed. En er is dan ook vier jaar lang door 100.000 Nederlanders tegen geprotesteerd. Ik kan me geen redelijke partijpolitieke overweging voorstellen op grond waarvan dit onmenselijke beleid is te verdedigen. Inhumaan is het volgens de normen en idealen van de christelijke en de sociaal-democratische traditie, als de fundamentele rechten van asielzoekers zo, bijna routinematig, worden geschonden.

Er is ook een andersdenkende en -voelende, traditioneel CDA-stemmende achterban, die op plaatselijk en regionaal niveau zijn mond opendoet en niet wegkijkt – en hopelijk maken zij mede het verschil tussen dit oude snoeiharde regime en een nieuw beleid, dat, zoals ook Pim Fortuyn bepleitte, met een Generaal Pardon zal moeten beginnen. Dat het zo niet langer mag, deze verharding – en dat dit beleid ons medeplichtig maakt aan schending van mensenrechten, en onze eigen waardigheid aantast – dat inzicht is beschaving; dat inzicht verdringen, verloochenen, is uitverkoop van beschaving.

De huidige coalitie is principieel tijdelijk. We kunnen ze wegstemmen, zo luid en duidelijk dat ze nooit meer worden teruggezien. Maar het economisch systeem, waaraan deze coalitie zo dienstbaar is, het neoliberale postmoderne, dat van de vrije maar dan ook onbegrensd en ongeremd vrije markt, dat stem je niet zomaar weg. Dat heeft eeuwigheidsaspiraties, dat presenteert zich als het enig denkbare, wordt goddelijk vereerd, is ook bijna even goddelijk en wreed als het bewind van die Romeinse Keizers – een systeem dat miljoenen mensen uitstoot, overbodig maakt; miljoenen stervende kinderen produceert.

Met groot geraffineerd vertoon van lekkere dingen, begeleid door massamedia die ons, bijvoorbeeld via Big Brother-huizen en Gouden Kooien, groot geld voorspiegelen, wordt geprobeerd ons verstand te benevelen en ons geweten te verdoven, zodat wij massaal vergeten wie de prijs betalen voor ons welvarende, steeds legere leven.

Ik wil horen bij een partij die mij hiervan bewust maakt en scherp houdt; die een andere 'levensleer' ontwikkelt dan die van eigenbelang, concurrentie en survival of the fittest; die mij naar de wereld leert kijken met de ogen van de misdeelden, de bedreigden; die mij leert mij in te leven in vluchtelingen. Die mij stimuleert een andere wereldorde voor mogelijk te houden, mijn ogen en oren te scherpen voor de kleinste tekenen van opleving, nieuw begin, nieuw optimisme. Een van de grootste wijsgerige leermeesters van de geschiedenis, Immanuel Kant, heeft geleerd dat er in crisissituaties een 'plicht tot vertrouwen' bestaat.

En ooit las ik, in een boek, het utopische visioen van een wereld waar de bomen altijd in groene bloei staan, waar men de oorlog afleert... en jonge mensen zullen daar pas op hun honderdste sterven. Dat, lijkt me, komt in de buurt van de dromen en zelfs de partijprogramma's van GroenLinks, Partij van de Arbeid en SP samen. Dat wil ik wel duwen.

(staande ovatie)

Intermezzo

Riet de Wit: Dank je wel, Huub Oosterhuis, voor je inspirerende toespraak. Vanmiddag discussiëren we over het conceptverkiezingsprogramma. Zometeen krijgt u het woord, maar eerst nog even aandacht voor de vrouw die we allemaal kennen en op wie we allemaal trots zijn: Fenna Vergeer. Zij krijgt door Tweede Kamerlid Agnes Kant een Gouden Tomaat uitgereikt wegens haar afscheid als Kamerlid en uit dankbaarheid voor haar jarenlange inzet voor de partij.

(applaus)

Bob Ruers: Dit congres moet vandaag twee belangrijke besluiten nemen. Eerst stellen wij de kandidatenlijst voor de Tweede Kamerverkiezingen voor 22 november vast en daarna het verkiezingsprogramma van de SP voor de periode 2006-2010, inclusief de twee nota's van wijzigingen van de congrescommissie en inclusief de ingediende wijzigingsvoorstellen door leden van afdelingen. U heeft allemaal twee stemformulieren gekregen. Het eerste betreft de kandidatenlijst, terwijl het tweede formulier het voorstel van het partijbestuur voor de regionale kandidaten in de 19 kieskringen betreft. Bob verzoekt de congresleden hun stem uit te brengen en in de pauze in de daarvoor bestemde bus te deponeren.

12.00 uur Pauze

Riet de Wit: Welkom bij de middagsessie van het 14e congres van de SP. Zo meteen kunnen we genieten van een optreden van Gé Reinders. Sommige coalities zijn moeizaam, andere gaan vanzelf. Zoals de samenwerking met de man die al tien jaar lang met Jan Marijnissen het land doortrekt. Waar Jan sprak, daar zong hij. Die coalitie bleek een doorslaand succes. De één werd een beroemd politicus, de ander een beroemd artiest. Hier is Gé Reinders oet Roermond!

Muziek: Gé Reinders

Riet de Wit: Dank je wel, Gé Reinders! Het woord is nu aan Jan Marijnissen.

TOESPRAAK JAN MARIJNISSEN

Bedankt voor jullie vertrouwen. Het voelt geweldig om lijsttrekker te zijn van de beste partij van Nederland. De SP is een sterke, volwassen partij geworden. De lange weg die we hebben afgelegd, heeft ons in ledenaantal gemaakt tot de derde partij van het land, een partij met een groeiende invloed. Het is goed om ons op dit moment, bij de start van de grootste campagne uit onze geschiedenis, af te vragen wat de factoren zijn die ons succes verklaren. 'Wat is het geheim van de SP?'

Laat ik een poging wagen. Volgens mij zijn twee dingen cruciaal geweest voor het succes van de SP: ten eerste onze analyse (visie en standpunten) en ten tweede onze actieve aanpak.

Onze analyse is in de kern een kritiek op het neoliberalisme. De laatste kwart eeuw hebben de drie kabinetten-Lubbers, de twee Paarse kabinetten en de drie van Balkenende allemaal hetzelfde neoliberale beleid gebracht. Wat zijn de kenmerken van dat beleid?

1. vergroting van de inkomensverschillen en groei van de armoede
2. verwaarlozing van de publieke sector
3. sloop van de sociale zekerheid
4. het idee 'de markt kan alles beter'
5. bevordering van de ieder-voor-zich mentaliteit

Kenmerkend voor het neoliberalisme is dat de overheid zich steeds verder terugtrekt en in feite tegen de burger zegt 'zoekt u het verder zelf maar uit'. Zo is de publieke zaak, de kern van onze beschaving, verweesd geraakt, aan zijn lot overgelaten. Met als gevolg een koude, kille, harde samenleving. De toename van de hufteigheid en van de criminaliteit laten zich voor een belangrijk deel hieruit verklaren. Beide hebben in de kern alles te maken met asociaal gedrag en een gebrek aan inlevingsvermogen in de ander, vooral als dat een wildvreemde is.

De politiek ziet zich nu dus gesteld voor problemen die zij zelf in de afgelopen 25 jaar veroorzaakt heeft. Onze kritiek op het neoliberalisme wordt dan ook steeds meer door anderen gedeeld. Er zijn steeds meer politieke partijen die onze ideeën en standpunten overnemen. Kijk naar het 'nee' tegen de Europese Grondwet, of naar alle kritiek op de nieuwe zorgwet. Zelfs het CDA is nu opeens tegen de no-claim in de ziektekostenverzekering.

Nog een grappig voorbeeld: gratis schoolboeken voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. De SP heeft daarvoor samen met de ChristenUnie op 28 september in de Tweede Kamer een motie ingediend. CDA en PvdA waren toen tegen. Twee dagen later echter vonden de congressen van beide partijen plaats. En wat zeggen de leden van beide partijen? "De SP had het bij het rechte eind."

Ook andere standpunten van de SP worden steeds populairder. Bijvoorbeeld over het integratievraagstuk, de Diagnose Behandeling Combinaties, de doorgeslagen schaalvergroting en bureaucratie in het onderwijs, de kritiek op commerciële reïntegratiebedrijven, en nog veel meer. Ik stel vast dat de SP gehoord wordt. En ik ben daar blij mee. Hoe meer ze overnemen, zelfs zonder bronvermelding, hoe liever ik het heb. Ondertussen zien steeds meer mensen dat de SP in al deze issues het voortouw heeft genomen. Met als gevolg dat onze partij voor steeds meer mensen interessant wordt.

De tweede factor achter het succes van de SP is onze aanpak. Die is uniek. Wij zijn veruit de meest actieve politieke partij, ook buiten verkiezingstijd. We wachten niet af, maar gaan zelf op onderzoek uit en organiseren acties. Daarbij staan we niet boven de mensen, we staan naast hen. We zitten niet in achterkamertjes, maar zijn zichtbaar op straat, in wijken en dorpen. We informeren, organiseren en mobiliseren mensen voor een beter Nederland. Waar nodig helpen we mensen met onze Hulpdiensten. Met deze aanpak laten we zien waar we inhoudelijk voor staan: een samenleving met menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit.

Mensen, mensen en nog eens mensen – dáár gaat het om bij de SP. Het zijn de mensen áchter de SP die de partij groot hebben gemaakt. Zoals dat lid in Urk, dat haar best doet om een afdeling op te richten; die wethouder in Heerlen die zorgt voor de opvang van daklozen; mijnheer Van Geel die elke maand de leden bezoekt om ze de nieuwe Tribune te brengen en dan een praatje maakt over de politiek. Maar ook de honderden adviseurs van de partij; de duizenden die ons maandelijks informeren met vragen, opmerkingen en suggesties; de tienduizenden die in SP-afdelingen actief zijn; de honderdduizenden die bij verkiezingen hun stem aan ons geven. Het succes van de SP is hún succes.

We staan aan de vooravond van een van de belangrijkste krachtmetingen uit onze geschiedenis: de verkiezingen van 22 november. Wordt het nog rechtser en neoliberaler of eindelijk eens menselijker en socialer? Daar gaat het om op 22 november. Als je rechts van een meerderheid wilt afhouden, moet je gewoon links stemmen. Maar bedenk dan wel: wie Bos stemt, kan er straks toch zomaar Balkenende bij krijgen.

Ik heb een beter aanbod: wie Marijnissen stemt, krijgt Bos er gratis bij. Hij mag van mij premier worden, als wij dan het beleid maar mee bepalen. Want dáár gaat het ons om. Verkiezingen zijn geen 'Idols' waarin het alleen om de persoon draait. Verkiezingen zijn hét moment voor de burgers om in te grijpen en aan te geven hoe het verder moet.

Op 22 november kun je met één stem de SP groot maken, de PvdA links houden, de VVD naar huis sturen en Balkenende IV onmogelijk maken. Dat is nou wat ik noem: strategisch stemmen! En ik kan je verzekeren: met een stem op de SP heb je vier jaar zeker géén spijt. Mijn doel is: een alliantie van alle progressieve mensen in dit land, een progressieve regering zonder CDA en VVD.

Over de VVD kunnen we kort zijn. De liberalen klagen, klagen en klagen over het land. Wat ze vergeten erbij te zeggen, is dat zij het de laatste 25 jaar voor het zeggen hebben gehad in Nederland. Blijkbaar is het nog niet genoeg. Als het aan de VVD ligt, wordt de WW verkort, is er voor mensen tot 27 geen sociaal vangnet meer en kan de werkgever mensen gewoon ontslaan wanneer hij daar zin in heeft. En natuurlijk komt er meer marktwerking in de zorg en het onderwijs. Zo kennen we de VVD weer; zo weten we precies wie onze vijand is.

Maar dan het CDA. Vroeger had de partij – en haar voorgangers zeker – altijd een christelijk-sociale vleugel. In het bijzonder denk ik aan mensen als Marga Klompé, die de Bijstandswet heeft helpen invoeren. Ik noem ook mensen als Dries van Agt en Bert de Vries, die – zij het wat later in hun leven – getuigen van een socialere visie dan alle CDA-bewindslieden en de hele CDA-Kamerfractie bij elkaar.

Natuurlijk: de economie en het financiële beleid zijn erg belangrijk voor ons land, zoals voor elk land. Maar één ding weet ik zeker. Het is vooral de conjunctuur van de wereldeconomie die bepaalt of wij hier een economische neergang dan wel opgang beleven. De claim van Balkenende, dat hij de economie aan de gang heeft gekregen, is dan ook grotesk. Het tegendeel is waar: door het land de put in te praten toen het tegen zat, heeft hij juist bijgedragen aan de verdieping en verlenging van de recessie.

Maar het grootste verwijt dat ik Balkenende maak, is dat hij op geen enkele manier blijkt heeft gegeven van een visie op mens en samenleving, afgezien van wat tegeltjeswijsheden. Zoals "fatsoen moet je doen". Inderdaad. Maar wat is er fatsoenlijk aan het feit dat een terminale patiënt tegen haar wil in het ziekenhuis moet sterven omdat

er niet voldoende thuiszorg beschikbaar is? Wat is er fatsoenlijk aan wanneer de bestuurlijke top zijn zakken vult, terwijl van de mensen op de werkvloer de nullijn (of beter gezegd: minlijn) wordt geëist? Wat is fatsoenlijk aan het opsluiten van kinderen in cellen omdat er te weinig opvang is voor kinderen die even de weg kwijt zijn? Wat is er fatsoenlijk aan het uitzetten van vluchtelingen die hier soms al meer dan tien jaar zijn, de taal spreken, werken en kinderen hebben die hier zijn geboren?

Jan Peter Balkenende, zie in dat je niet de mensen bijeen hebt gebracht, maar juist de samenleving hebt gesplitst. De tweedeling is niet bestreden, maar wel verdiept. Je kunt dit land niet socialer maken door het alsmaar liberaler te maken. Dat is een groot misverstand. En dat nemen veel mensen je kwalijk, onder wie ik. Jij hebt je, net als Wim Kok destijds in de Paarse jaren, door de liberalen de wet laten voorschrijven en bent met hen precies de verkeerde kant opgegaan: de kant van 'eigenbelang eerst', in plaats van meer gemeenschapszin en solidariteit.

Bos en Balkenende willen van de komende verkiezingen een onderlinge strijd maken, omdat ze allebei denken daar beter van te worden. Maar het is een schijngevecht. Zonder een heel sterke SP krijgen we na 22 november een kabinet CDA-PvdA, een soort Balkenende IV. Maar Paars III kan ook! Bos sluit een hernieuwde coalitie met de VVD immers niet uit. Wouter Bos vertelde dat hij droomde van een kabinet met de PvdA. Ziet u 'm staan? Op het bordes samen met de Koningin? En wie staan er naast hem? Balkenende en Verhagen? Of toch Mark Rutte en Rita Verdonk? Hoe noemen wij zo'n droom? Een...

Wouter Bos zegt: "Nederland verdient beter." Maar PvdA met CDA of VVD – is dat beter? Nee, dat is meer van hetzelfde. Hetzelfde als we de afgelopen 25 jaar hebben gezien: CDA, PvdA en VVD die na elke verkiezing een stoelendans houden met als uitkomst dat ze in verschillende samenstellingen gewoon weer hetzelfde, neoliberale en asociale beleid uitvoeren.

Daarom is de vraag op 22 november niet: wie gaat het kabinet leiden? De vraag waar het écht om gaat is: wat voor regering krijgen we en waar gaat die regering ons naartoe leiden? Daarom wil ik graag dat veel mensen dit keer strategisch stemmen. Op de SP dus. Zodat wij het verschil kunnen maken. Wij willen na drie keer Lubbers, twee keer Paars en drie keer Balkenende een regering die gaat voor een beter Nederland.

Wat dat is, een beter Nederland?

De beste omschrijving van wat wij willen is: een maatschappij voor mensen. Een maatschappij die recht doet aan iedereen, ongeacht welstand, leeftijd of afkomst. Een maatschappij die kinderen dient zodat ze later sterker staan en dirigent kunnen zijn van hun eigen leven. Een maatschappij die onderwijs prioriteit geeft: kleinere klassen, meer aandacht voor de individuele leerling, goede leraren. Een maatschappij die rechten verleent aan de werkers in dit land: recht op een veilige werkplek, een fatsoenlijk salaris, een goede bescherming tegen de willekeur van de baas. Een maatschappij die duurzaam is, omdat we slechts kunnen leven als onderdeel van de natuur die ons omringt. Een maatschappij waarin iedereen zich op een waardige manier kan inzetten voor zijn geluk en het geluk van anderen; waarin de gelijkwaardigheid van mensen geen geweld wordt aangedaan; en waarin solidariteit de norm is in plaats van de uitzondering.

Een maatschappij voor mensen is een maatschappij die onderdeel wil zijn van de ons omringende wereld en die zich bewust is van de ongelijke welvaartsverdeling in de wereld én daar wat aan doet. Een maatschappij die overzichtelijk en doorzichtig is, omdat anders de democratie verloren gaat; daarom willen we geen superstaat Europa. Een maatschappij, die haar voorzieningen bij voorkeur op wijkniveau organiseert. We gaan buurthuizen bouwen en buurtgezondheidscentra waar altijd iemand aanwezig is; we zorgen voor buurtagenten die de veiligheid bewaken; we slopen de verpleeghuizen en vervangen ze door kleine, gezellige, goede voorzieningen voor ouderen midden in de wijken; er komt een buurtverpleegkundige die de mensen thuis bezoekt; er komen overal consultatiebureaus voor opvoedingsondersteuning, maar ook voor adviezen over werk en vrije tijd. Een maatschappij voor mensen, tot slot, waarin iedereen op zijn of haar manier inhoud geeft aan verantwoordelijkheid voor zichzelf; zijn gezin, familie en vrienden; zijn werk, zijn vereniging; ons land en de wereld. Deze maatschappij voor mensen heeft de SP altijd voor ogen gehad. En steeds meer mensen delen onze analyse en wens voor de toekomst. Laten we die wens koesteren en nooit vergeten dat dit is waar we vandaan komen en waar we voor strijden.

Vandaag stellen we ons verkiezingsprogramma vast. Het is een prima programma dat laat zien hoe het beter en socialer kan, en voor hetzelfde geld. De financiële verantwoording bij het programma laat zien dat we geen gat in

ons hand hebben. We passen juist erg goed op de centjes, zodat we aan het eind van de rit zelfs miljarden overhouden.

Aan de sociale alliantie die ik voor ogen heb, mag van mij iedereen meedoen die een eind wil maken aan het harde rechtse en liberale beleid. Zo'n sociale alliantie zal mensen nieuwe hoop geven, hoop op een beter Nederland. Ik heb de afgelopen jaren het hele land doorkruist, en met heel veel mensen gesproken die mij ervan overtuigd hebben dat het kan: een beter Nederland. Onderwijzers, politieagenten, verpleegkundigen, fabrieksdirecteuren, specialisten, gehandicapten, bouwvakkers, vrijwilligers, raadsleden, burgemeesters, vaders, moeders, scholieren, studenten. Dit land barst van de mensen die het beter willen maken. En die het beter kunnen maken. Als ze maar de steun krijgen van politici – steun die ze nu vaak missen, wat ze moedeloos maakt en soms cynisch.

Wij willen weg van de grote, onpersoonlijke instellingen in onderwijs, werk en zorg, waar mensen nummers zijn geworden. Wij willen de menselijke maat, want de mens is de maat van alle dingen. Nu is het zo dat als je zo'n instelling belt voor een vraag, je eerst een half uur in gesprek bent met een computer. Wij willen daarvan af. Als iemand een vraag heeft, dan moet 'ie die kunnen stellen aan een mens, die hem gewoon antwoord geeft. Wij willen de ontmenselijking van onze samenleving stoppen. Wij willen beroepseer voor de dokter en de onderwijzer, voor de verpleegkundige en buschauffeur, voor de boekhouder en de timmerman.

Wij stoppen de trend om kinderen op te bergen in anonieme kolossen van scholen; wij stoppen de mensonwaardige toestanden in verpleeghuizen; wij stoppen de trend in de jeugdzorg om meer met elkaar bezig te zijn dan met de kinderen die aangewezen zijn op hulp. Wij stoppen de vervreemding; wij stoppen het cynisme; wij stoppen de cultuur van het wegstijven. Nederland heeft een nieuw verhaal nodig. Een verhaal dat voortbordurt op de mentaliteit van de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog. Een mentaliteit die we in de afgelopen twintig jaar ergens onderweg zijn kwijtgeraakt. Mensen zijn het ieder-voor-zich-denken beu. Voor wie bouwden – letterlijk en figuurlijk – onze ouders na de oorlog ons land weer op? Op de eerste plaats voor hun kinderen en kleinkinderen, voor de toekomst van Nederland.

De vanzelfsprekende solidariteit tussen de generaties heeft ons geholpen een beschaafd land te worden. Het heeft mij dan ook erg boos gemaakt dat sommigen die vanzelfsprekendheid in twijfel hebben getrokken. Gebaseerd op onjuiste cijfers nog wel, alles om de geesten rijp te maken voor harde bezuinigingen, omdat anders de AOW 'onbetaalbaar' zou worden. Klinkklare onzin! Wij staan pal voor de solidariteit – en zeker voor solidariteit tussen de generaties.

Het is mijn vaste overtuiging dat mensen dolgraag willen bijdragen aan iets dat groter is dan zichzelf. Een mooie toekomst voor volgende generaties; een school; een sportvereniging; een goed lopend bedrijf; een warm verblijf voor vreemdelingen die hulp nodig hebben; een politieke partij; de toneelvereniging; de wijk of buurt; het land of de wereld. Elk onderzoek wijst uit dat mensen meer gemeenschapszin willen. Men is de leegheid en het cynisme van het structurele egoïsme voorbij. 'Een maatschappij voor mensen' is wat mensen willen. De SP wil deze mensen graag een handje helpen met een beleid dat hen aanmoedigt in plaats van frustreert. De SP is daartoe in staat – dat hebben we in het hele land al laten zien.

Behalve het programma stellen we vandaag ook de kieslijst vast en geven we het startsein voor de campagne. We hebben de afgelopen jaren hard gewerkt, en dat is niet onopgemerkt gebleven. Er bestaat een groot vertrouwen in de SP. We staan er beter voor dan ooit tevoren. Wij pronken nooit met andermans veren, we zijn vaak juist te bescheiden en eisen te weinig onze successen op. Daarom wil ik hier en nu met jullie allemaal afspreken – en met al die andere tienduizenden SP'ers die er vandaag niet bij konden zijn – dat we de oogst samen binnenhalen. Op mij kunnen jullie rekenen. Kan ik op jullie rekenen? Oh ja, en tegen de afdeling Kaatsheuvel wil ik zeggen: natuurlijk is Roodkapje rood, maar dat wil niet zeggen dat je haar mag inzetten voor de campagne. Ik ben blij dat jullie haar hebben teruggebracht. Vandaag, hier in Amsterdam, begint de sociale wederopbouw van Nederland. Samen met iedereen die mee wil doen, geven we zo inhoud aan het begrip 'nieuw optimisme'.

(applaus)

Riet de Wit: Hartelijk dank, Jan, voor jouw inspirerende woorden! Het congres kan dadelijk in twee termijnen reageren op het concept verkiezingsprogramma.

BESPREKING VERKIEZINGSPROGRAMMA (EERSTE TERMIJN)

Erik Maassen (Leiden) vindt amendement 17, het split-sen van provincies, een verslechtering van de regie op het ov en de ruimtelijke ordening, en vindt dat dit voorkomen moet worden. Hij wijst onder andere op de drie regionale treinsystemen in Zuid-Hol-land, die niet op elkaar aanslui-ten. Ten slotte pleit hij voor gebruik van de witte spelling (amendement 186) en wil hij amende-ment 274 intrek-ken.

Johan Messbauer (Diemen) pleit voor stopzetting en terug-draai-en -van privatiseringen in het ov (amendement 231). Hij is voor een 72 procent belastingtarief voor hoge inkomens (amen-dement 424). Voorts vraagt zijn afde-ling aandacht voor amendement 8, verbod op sponsoring door zowel commerciële als niet-commerciële belang-hebbenden, evenals voor amendement 396, vrijwaring van Brusselse bemoeienis voor onderwijs-, energie- en gezondheidsvoorzieningen, volkshuisvesting, sociale zekerheid en ov.

Marijke Kamphorst (Eindhoven) wil amendement 431 intrekken en pleit voor een verbod op alcoholreclame (amen-dement 432), evenals voor onderwijsvernieuwingen (amendement 433), en merkt met betrekking tot amendement 430, inzameling en verwerking van afval, op dat dit een van de belangrijkste punten in de milieukwestie is.

Jan Muter (Velsen) is enigszins teleurgesteld en vindt het standpunt met betrekking tot het koningshuis en de NAVO onduidelijk. Hij geeft aan amendement 27 te willen intrekken ten gunste van amendement 23. Voorts pleit hij voor het bieden van meer perspectief voor jongeren en minima, en is hij voor een betere onderwijskwaliteit (amen-dementen 146 en 157).

Daan Mahieu (Haarlemmermeer) vraagt aandacht voor amendement 88, over de Wmo, en amendement 215. Hij is voor stimulering van het ov door gratis parkeren bij trein- en busstations. Ten slotte vraagt hij aandacht voor amendementen 280 en 397, de ontwikkeling van schonere technieken.

Kevin Levie (Rotterdam) pleit voor het verdubbelen van het minimumloon vanaf 18 jaar (amendement 44) en stelt voor de vennootschapsbelasting te verhogen (amendement 427). Ook ziet hij graag een oplossing voor het tekort van stageplaatsen (amendement 63).

Simon van der Meer (Leeuwarden) breekt een lans voor gratis ov voor jong en oud in de daluren (amendement 217).

Leo de Kleijn (Rotterdam) pleit voor een beter, socialer, democratischer en duurzamer Europa (amendement 410) en is voor een ruimhartiger vluchtelingenbeleid. Met amendement 368 pleit hij voor een ruimhartig vluchtelingen-beleid en voor meer middelen voor opvang van vluchtelingen in de regio.

Ineke Palm (Rotterdam) vraagt aandacht voor betere kansen voor kinderen met achterstand door middel van het gratis maken van de voorschool (amendement 184). Tevens pleit haar afdeling voor gratis inburgeringscursussen (amendementen 366 en 356) en een humaner asielbeleid. Zij benadrukt dat de SP tenslotte het waakzame geweten van Links zou moeten zijn en blijven.

Carola Selier (Hoorn) is tegen onderzoek inzake het Markermeer (amendement 257) en benadrukt dat dat natuurgebied moet blijven.

Marloes Piepers (Nijmegen) meent dat ambtelijke berichten van de AIVD niet als bewijsstuk gebruikt zouden mogen worden bij rechtszaken (amendement 133). In amendement 384 pleit zij voor een zelfstandige verblijfsstatus voor zowel man als vrouw binnen een huwelijk of samenlevingscontract.

Lieneke Slingenberg (Amsterdam) is voor een zorgvuldiger en verkorte asielpcedure (amendement 369) en pleit voor afschaffing/aanpassing van de 48-uursprocedure (amendement 370).

Bas de Ruiter (Tilburg) pleit op persoonlijke titel voor afschaffing van de NAVO en vraagt aandacht voor de amendementen 401, 402 en 403.

Joost van der Sluis (Delft) is tegen marktwerking in het onderwijs, dat ten koste zal gaan van de kwaliteit, en pleit voor steun van amendement 145 en 150.

Carla Schuddeboom (Zaanstreek) benadrukt dat seksuele voorkeur niet mag leiden tot discriminatie en pleit voor opname in de grondwet (amendement 23). Met amendement 390 beoogt zij stopzetting van het verblijf van asielkinderen in gevangenissen.

Manja Smits (Groningen) merkt inzake amendement 40 op dat het emancipatieproces bij vrouwen in topfuncties in Nederland achterloopt en pleit voor een uitspraak hierover van de SP. Verder vraagt zij aandacht voor amendement 102 over de zorg en amendement 375 over voorzieningen bij vertrekcentra.

Margriet Twisterling (Zwolle) pleit voor aanpassing van de hypotheekrente aftrek in amendement 429. Ten aanzien van amendement 226 is zij voor een inkomenstoets alvorens ov gratis beschikbaar te stellen voor 65-plussers. Voorts is zij voor opheffing van het verschil tussen eerste en tweede klas bij de Spoorwegen (amendement 250). Voorts is zij voor milieuvriendelijke brandstof voor motoren (amendement 300).

Jamila Yahyaoui (Utrecht) is voor gratis ov voor jongeren onder de 12 jaar en ouderen boven 65 jaar in de daluren (amendement 223).

Aart Vervoort (Venlo) vraagt aandacht voor amendement 241 inzake de A74 en protesteert tegen de aanleg daarvan vanwege het milieu. Verder vraagt hij aandacht voor amendement 212, over het opeten van het eigen huis, evenals amendement 36 inzake pensioen. Hij verzoekt intrekking van amendementen 58, 103, 361, 139 en 152.

Anja Wiersma (Amersfoort) wil amendement 238 intrekken en wijst op de relatie tussen amendementen 94 en 130. Voorts vraagt zij aandacht voor amendement 392 met betrekking tot ongelijke behandeling van vrouwen op de arbeidsmarkt.

Cecile Visscher ('s-Hertogenbosch) is verheugd dat een aantal amendementen van haar afdeling zijn overgenomen en pleit voor steun aan amendementen 21 en 382, een pleidooi voor verlaging van de eis dat 130 procent van het minimumloon moet worden verdiend voordat de partner uit het buitenland naar Nederland mag komen.

Loet Wolff (Oss) complimenteert de programmacommissie met het beste partijprogramma dat de SP ooit heeft gemaakt. Het staat als een huis, terwijl er veel ambitie uit spreekt. Het is het meest sociale alternatief voor het huidige kabinetsbeleid.

Spencer Zeegers (Uden) wil het programma nog net iets beter maken voor hetzelfde geld! Hij vraagt aandacht voor amendement 76, het voortbestaan van de AWBZ, dat door de commissie is overgenomen en hoopt op steun van het congres. Ten aanzien van jeugdzorg pleit hij voor centra in wijken en dorpen en het aanpakken van de wachtlijsten in de jeugdhulpverlening door een goede samenwerking (amendementen 73 en 332). Hij zal amendement 153 wellicht intrekken.

Naomi Smulders (Rijswijk) complimenteert de programmacommissie en pleit voor afschaffing van meermanscellen, terwijl 2000 cellen leeg staan. De ouderbijdrage voor de kinderopvang zou volgens haar afhankelijk moeten worden van het inkomen, terwijl zij het thuis opvoeden als volwaardig werk benadrukt (amendement 54).

Bob Ruers: Ik geef voor een reactie van de programmacommissie het woord aan de voorzitter van deze commissie, Harry van Bommel.

Harry van Bommel: Dank je, Bob. Ik zal eerst een korte algemene inleiding geven op de beantwoording. Daarna reageer ik aan de hand van de amendementen en opmerkingen die gemaakt zijn door de sprekers. Dank aan het congres dat u zich heeft weten te beperken tot de hoofdzaken. Er zijn een aantal algemene vragen gesteld die ik nu zal beantwoorden.

Ten eerste, de werkwijze van elk congres wordt geëvalueerd, waardoor ons congres steeds beter wordt. Ten tweede, de beoordeling van de amendementen door de programmacommissie: daar waar gesproken wordt over 'te gedetailleerd' wil dat niet zeggen dat we het per se oneens zijn met het voorstel dat gedaan wordt, maar wij vinden het te gedetailleerd om in een verkiezingsprogramma op te nemen. Wij willen het programma niet tot een spoorboekje maken. Wij willen dat het een kompas is. Zodat mensen weten welke kant we op willen met Nederland. De opmerking dat de partij op sleeptouw wordt genomen door parlementariërs is een ernstig verwijt aan het adres van de programmacommissie, maar het is een belediging aan uw adres, want u stelt hier vandaag het programma vast, u stemt over de amendementen.

Ik kan u verzekeren dat velen in de programmacommissie, waaronder ik, niet eens stemrecht hebben hierin. Wij hebben het werk gedaan dat gedaan moest worden, namelijk: kijken in welke mate het programma overeenkomt met het beleid dat de Kamerfractie in de afgelopen jaren vormgegeven heeft, met de voorstellen zoals ze gedaan zijn. De programmacommissie bestond niet alleen uit Kamerleden, er zaten ook mensen in van buiten de Kamer. Maar u stelt het vast, niet het partijbestuur, niet de programmacommissie, maar het congres. Wij hebben als programmacommissie en zeker als Kamerfractie dat programma niet gekaapt. We leggen hier iets neer dat de steun heeft van het partijbestuur, maar u gaat het vaststellen. Iemand zei: 'Dit programma staat als een huis'. Daar ben ik het mee eens. Dat is een eigen huis en geen flatje, het is een vrijstaande woning zoals je die in Diemen of in iedere willekeurige plaats in Nederland aantreft, een huis waarin volgens mij iedereen wel zou willen wonen. We gaan het huis vandaag vaststellen.

Ronald van Raak: Als Jan Marijnissen minister-president wordt, krijgt de koningin een stuk minder te vertellen. De koningin heeft veel te vertellen en daarom moeten we de monarchie afschaffen. De koningin heeft zoveel te vertellen, omdat Lubbers, Kok en Balkenende haar veel lieten vertellen. Als wij een informateur door de Tweede Kamer laten kiezen, dan heeft de koningin er niets meer over te vertellen. Wij bepalen of de koningin wel of niet iets te vertellen heeft. Dan heb ik het over amendement 5, de politieke invloed van het koningshuis. Dat is er alleen maar omdat we haar dat zelf geven. Sponsoring van politieke partijen door commerciële of niet-commerciële belanghebbenden: wij willen niet dat commerciële belanghebbenden invloed kopen. Ten aanzien van de instandhouding van provincies willen wij dat er in de provincies wordt nagedacht over hoe we ons eigen bestuur het beste en zo democratisch mogelijk kunnen inrichten. Soms kan dat de provincie zijn. Ten aanzien van discriminatie hebben wij een verbod op discriminatie voor homo's en lesbo's opgenomen; we gaan niet discrimineren.

Agnes Kant geeft aan dat de SP ten aanzien van sociale zaken ook afschaffing wil van het wettelijk minimum jeugdloon evenals een verhoging met 10 procent van het wettelijk minimumloon. De commissie is het daarmee inhoudelijk eens en wil er in het verkiezingsprogramma een begin mee maken. Ten aanzien van het recht op pensioen na 40 jaar bij (niet-)zware beroepen benadrukt zij het belang van een toename van arbeidsparticipatie.

Met betrekking tot kinderopvang wil de SP niet stimuleren dat mensen hun kinderen naar de kinderopvang brengen: de keuze van ouders om kinderen thuis op te voeden moet gerespecteerd worden. Voor de SP is dat een belangrijke keuze die mensen moeten kunnen blijven maken. Daarom wil de SP de kinderopvang wel betaalbaar maken, maar niet gratis, terwijl van mensen die verdienen een bijdrage mag worden gevraagd. Wat betreft de sollicitatieplicht voor alleenstaande ouders met kleine kinderen: de SP dwingt deze mensen niet om te werken.

Van de WAO en de nieuwe WIA wil de SP de onredelijk strenge herkeuring versoepelen en de uitkering verhogen

naar 75 procent, ook voor de bestaande WAO'ers en niet alleen voor de nieuwe zoals het kabinet wil. Om het tekort aan stageplaatsen aan te pakken, moeten volgens de SP harde afspraken met werkgevers worden gemaakt. De partij staat positief tegenover het streven naar meer vrouwen in de top van politiek, ambtenarij en bedrijfsleven, hoewel dit niet garandeert dat Nederland daardoor ook beter en/of socialer zal worden, aangezien Rita Verdonk ook een vrouw is...

Met betrekking tot de jeugdzorg is de SP voorstander van wijkcentra, die de kinderen kennen en, indien nodig, tijdig kunnen ingrijpen. Beoogd wordt dat niet langs elkaar heen wordt gewerkt en dat in een vroeg stadium kan worden opgetreden om problemen te voorkomen. Zij benadrukt dat de jeugdzorg stagneert door tussenkomst van bureaucratische, regionale kantoren.

Ten aanzien van de zorgverzekeringen is in het verkiezingsprogramma opgenomen dat alle maatschappelijk noodzakelijke zorg in het pakket moet zitten. Amendement 78, over eerstelijnspsychologen, wil de programmacommissie toch overnemen, zodat het in het pakket kan worden opgenomen. Het verbod op alcoholreclame zal worden overgenomen vanwege de invloed op de jeugd. Zij merkt op dat voorlichtingscampagnes voor jongeren naast reclame voor alcohol neerkomt op dweilen met de tap open.

Ewout Irrgang is het eens met de afdeling Oss dat dit het beste SP-programma ooit is. Er zijn ruim 400 amendementen ingediend en er is een programma gemaakt dat Nederland socialer zal maken, terwijl het haalbaar en betaalbaar zal zijn in de komende vier jaar. Gratis ov in de daluren wordt voorgesteld voor mensen ouder dan 65 en jonger dan 12 onder begeleiding. Einddoel op termijn is gratis ov voor iedereen. Pesten is een groot maatschappelijk probleem en op veel scholen bestaan hier al goede codes voor, die wel moeten worden nageleefd. In de uitvoering zit vaak een probleem. Amendement 141, over jeugd- en zedenpolitie, zal worden overgenomen, evenals amendement 109, over preventief fouilleren, en amendement 241 inzake de aanleg van de A74.

Ronald van Raak: Amendement 150, een maximaal bedrag dat universiteiten en hogescholen mogen uitgeven aan reclame enzovoort om studenten binnen te halen, zal door de programmacommissie worden overgenomen. Hij is voorstander van het verbeteren van en investeren in de huidige scholen, maar niet van het omgooien van het onderwijs. Ten slotte benadrukt hij dat de SP niet hetzij het Witte, hetzij het Groene Boekje wil voorschrijven.

Krista van Velzen geeft aan dat amendement 254 inzake de open ruimte, en het waarborgen van groen tussen de steden, zal worden overgenomen, evenals amendement 267. Ze benadrukt de zorgplicht van mensen voor dierenwelzijn. Amendement 257, over het Markermeer, wordt door de commissie ontraden, daar eerst onderzoek zal moeten plaatsvinden. Ten aanzien van amendement 300, over schone brandstof, zal via projecten gewerkt moeten worden aan een verandering van consumptiepatronen om klimaatverandering tegen te gaan. De opmerking dat alle nieuwe auto's van het wagenpark van de overheid moeten worden voorzien van milieuvriendelijke brandstof, zal worden overgenomen.

Harry van Bommel zegt met betrekking tot amendement 379, over mensenhandel en slachtoffers daarvan, dat er sprake moet zijn van zowel een verdachte als van een getuige. Amendement 386, over witte en zwarte scholen, vindt de commissie echter te gedetailleerd, evenals amendementen 369 en 370. De programmacommissie steunt amendement 384, om al na een jaar een zelfstandige verblijfsstatus aan de vrouw toe te kennen in plaats van na drie jaar zoals nu het geval is. Ook is hij voorstander van het verlenen van een zelfstandige status na het behalen van het inburgeringscontract.

Wat betreft amendementen 390 en 375: de SP is geen voorstander van het afschaffen van vreemdelingenbewaring en het sluiten van vertrekcentra. Hij benadrukt dat uitzetting het sluitstuk van een humane asielprocedure is, noodzakelijk om tot een houdbaar asielbeleid te komen. Ten aanzien van amendement 382, bij de komst van de partner naar Nederland 100 procent minimumloon, is positief geadviseerd. De programmacommissie ontraadt amendement 366, om de vermogenstoets af te schaffen inzake het AOW-gat bij migranten. Met betrekking tot amendement 356 meent de commissie dat de inburgeringscursus voor oudkomers gratis gemaakt zou moeten worden. Een sociaal minimum zou niet Europees geregeld moeten worden, maar door de lidstaten. Amendement 396, over energievoorziening, vindt hij geen goed voorstel; hij benadrukt de noodzaak van markttoezicht.

Ten aanzien van meer druk uitoefenen op Israël voor naleving van VN-resoluties meent hij dat de steun van de SP aan economische sancties voor Israël het meest vergaand is van alle politieke partijen in Nederland. Eventuele doorvoer van wapens dient gecontroleerd te geschieden. Amendement 411, over onder druk akkoord gaan

met patentuitgifte, kan hij niet steunen, wegens het beleid van de SP-Tweede Kamerfractie. Hij merkt op dat het tweede voorstel in amendement 411, over het prioriteren van de productie van medicijnen voor ontwikkelingslanden, niet haalbaar is, omdat ondernemers niet kunnen worden gedwongen om een bepaald product te produceren. Amendement 413, over ontwikkelingssamenwerking, ontraadt hij: er moeten geen goederen worden gestuurd waaraan geen behoefte is. Over de NAVO is veel gesproken zowel in de programmacommissie als in de afdelingen en regioconferenties. Aan het conceptprogramma is toegevoegd dat de nieuwe NAVO wereldwijd opereert als een offensieve en agressieve interventiemacht. Hij hoopt straks, versterkt, invloed uit te kunnen oefenen op het beleid van de NAVO. De SP is niet tegen de NAVO, maar tegen bijna alles wat de NAVO nu doet.

(applaus)

15.45 uur Pauze

COLUMN

MARCEL VERRECK

Marcel Verreck: Dank u wel, SP-vrienden! Om jullie in de stemming te brengen wil ik beginnen over de politieke toekomst van Balkenende en Zalm. Graag citeer ik een oude weerwijsheid: het is herfst, dus de eikels vallen. Ja, Jan ik begrijp nu een beetje hoe je je voelt als een parttime-Fidel Castro. En vallen Balkenende en Zalm, dan krijg je Rita Verdonk er gratis bij. Rita Verdonk zou haar middelbare school echt niet hebben afgemaakt als ze ook zo vaak was blijven zitten. Het carnaval en de verkiezingen lopen dit jaar een beetje door elkaar. Dat geeft Balkenende sowieso een troostprijs, want Prins Carnaval wordt hij in ieder geval.

Bij de Raad van Elf moet ik altijd denken aan het eerste kabinet-Balkenende toen de LPF nog in volle glorie aanwezig was, nu ja, wat je glorie noemt. In ieder geval hadden ze toen nog genoeg lieden om überhaupt een Raad van Elf te vormen, en dwaas waren ze allemaal. Nu zijn er misschien nog wel elf LPF'ers, maar die zijn inmiddels allemaal hun eigen partij begonnen. Zelf ben ik van geen enkele partij lid, maar ik wil wel toegeven, na lang aandringen, dat ik sympathiseer met deze partij en haar grote kale leider, onze Jan.

Ook al is hij een fan van het Ierse geloei van Bono en zijn vrienden. You too, me not! Daar gaat het niet om, iedereen heeft recht op zijn fouten, ook vriend Marijnissen, en dan vind ik zijn fout best grappig. Belangrijk zijn natuurlijk z'n goede dingen, maar die ga ik hier niet noemen, want ik sta bekend als satiricus, dan denkt iedereen dat ik het zo bedoel. Dat is namelijk het principe van satire. Zo heb ik in het verleden vaak hele lovende woorden gedeclameerd over de politicus Jaap de Hoop Scheffer. Hij was de enige die dacht dat ik het meende. Als je zo naïef bent, word je natuurlijk binnen de kortste keren gevraagd om secretaris-generaal van de NAVO te worden. De Bush-regering houdt nu eenmaal niet van al te bijdehante Europeanen. Toen ik ooit iets positiefs over Jan Marijnissen wilde zeggen, kon ik hem via de wet van de humoristische omkering alleen maar verschrikkelijk dissen. U kunt mijn scheldpartij naluisteren op de pagina Jan Boel op zijn eigen site. Zo ijdel is hij dan ook weer, dat hij dat erop zet. Ik zal de woorden hier niet herhalen, want we zitten hier met linkse mensen en die kunnen de neiging hebben om een en ander serieus op te vatten. Ze zeggen vaak over rechtse mensen dat die veel meer gevoel voor humor hebben, maar ja die hebben ook vaak veel meer reden tot lachen, denken ze, maar ik wil wel verklappen dat het heerlijk was om lekker rechts te kunnen schelden. Dat is geweldig. 'Vieze Maoïst' heb ik tegen hem gezegd. 'Ongewassen pulk. Een respectloze benadering van onze bekwame regering.' Ach, ik raak er weer helemaal opgewonden van. Probeer het zelf eens. Kruip in de huid van je tegenstander en leer jezelf kennen.

SP-vrienden, hoe langer ik leef en hoe meer ik van deze wereld heb gezien, hoe ernstiger ik overtuigd ben geraakt van deze botte en verschrikkelijke waarheid: het gaat altijd om geld, behalve bij de SP. Daar gaat het maar voor de helft om geld, de andere helft gaat in de partijkas. Maar daar worden dan ook leuke dingen van gedaan. Jullie hebben vandaag een heel aardig pandje kunnen huren en ik kan zeggen: het Muziekgebouw is overgeno-

men tot in de kleinste details. Dit zoutvaatje met de initialen van de SP trof ik aan in de foyer. Het Muziekgebouw aan 't IJ riekt naar establishment, maar laten we niet vergeten dat dit Muziekgebouw is neergezet speciaal voor de alternatieve klanken. Want het gaat niet alleen om geld, althans wat mij betreft, maar ik kan me deze instelling toevallig permitteren. Laat ik het anders zeggen: het zou in een land als Nederland niet om het geld moeten gaan, want het geld is er. Het moet alleen op een rechtvaardige manier aan de grootgeldbezitters worden onttrokken.

(applaus)

Dat lijkt me bij de SP in goede handen, maar ja, zie dan maar eens in de regering te komen. Kunnen jullie Wouter Bos niet omkopen met die miljoenen uit de partijkas? Het hoeft in Nederland niet om het geld te gaan, het moet gaan om de mensen. Waarom zijn ouderen een probleem, waarom zijn het geen medemensen? Waarom moeten allerlei overheidsdiensten geprivatiseerd worden opdat opgeblazen mannetjes hun roede kunnen oppoetsen met winstverwachtingen en in de meeste gevallen inderdaad alléén verwachtingen. Neem de NS, die wanprestatie had als onderdeel van de overheid toch ook moeiteloos geleverd kunnen worden? Waarom zijn het water, de aarde, de lucht en voor mijn part het vuur straks niet meer van ons, maar van buitenlandse investeerders die hun durfkapitaal hebben verdiend met dubieuze praktijken ten koste van zielige mensen in verre landen? Waarom wordt er altijd alleen geluld over structuur en organisatie en niet over mensen? Het gaat om geld, altijd, zegt men, maar het echte kapitaal is de mens. Leer de kinderen in deze individualistische consumptiemaatschappij dat ze niet egoïstisch moeten zijn, dat ze de natuur moeten koesteren. Dat ze bij een stem voor de SP niet alleen Wouter erbij krijgen, maar ook het echte bos! Dat het geluk niet alleen ligt in het nastreven van status, aandacht en geld. Genoeg lelijke woorden. Tot slot nog een paar mooie: lach, heb lief, houd moed, deel, drink, eet en stem vóór.

(applaus)

BESPREKING VERKIEZINGSPROGRAMMA (TWEEDE TERMIJN)

Kevin Levie (Rotterdam) vraagt de programmacommissie of het haalbaar is het minimumloon vanaf 21 jaar in te laten gaan in plaats vanaf 23 jaar zoals nu het geval is.

Pieter Elbers (Haarlem) pleit voor gratis kinderopvang als basisvoorziening (amendement 52).

Ronald Geurts (Alphen aan de Rijn) is blij dat amendement 78 door de commissie is overgenomen. Ten aanzien van amendement 69, over de WIA, pleit hij voor een structurele oplossing, zodat de WIA bescherming zal bieden aan mensen die echt niet meer kunnen werken.

Janco Dees (Terneuzen) meent inzake amendement 314 dat de geldprikkel, waar-door mensen via verzekeringen enzovoort eerder met pensioen kunnen, alleen een tweedeling in de hand werkt en pleit voor effectieve ontwikkelingshulp, amendement 413.

Mia van Boxtel (Sint Oedenrode) mist vervolgstappen bij de problemen in de jeugdzorg (amendement 73) en pleit verder voor recht op privacy voor psychiatrische patiënten (amendement 100).

Gerrit Holl (Enschede) wil amendement 140, het verbod op pesten, intrekken, en vraagt aandacht voor amendement 137, preventiemaatregelen tegen pesten bij scholen en instellingen. Verder pleit hij voor landelijk beleid ten aanzien van de toegankelijkheid van bibliotheken.

Laurens Ivens (Amsterdam) pleit voor amendement 109 tegen preventief fouilleren, dat een positief advies van de commissie heeft gekregen. Hij benadrukt dat de NAVO niet nodig is, daar de VN voor samenwerking en veiligheid borg staat (amendement 401). Verder vraagt hij aandacht voor amendementen 5 en 6, betreffende vastlegging in de wet van de ceremoniële taken van het koningshuis.

Brammert Geerling (Zwolle) vraagt nogmaals aandacht voor amendement 419.

Marijke Kamphorst (Eindhoven) wil amendement 433 intrekken en vraagt of amendement 432, verbod op alcoholreclame, is overgenomen. Ze benadrukt nogmaals het belang van afvalverwerking (amendement 430).

Leo de Kleijn (Rotterdam) merkt met betrekking tot amendement 417 op dat de SP de enige partij is die voor opschorting van het EU-Associatieverdrag is, en pleit voor een duidelijke uitspraak. Hij voegt hieraan toe verheugd te zijn als in de komende periode een eerste echt linkse regering in Nederland de politieke moed heeft om uit de alliantie met de VS en uit de NAVO te stappen.

Simon van der Meer (Leeuwarden) benadrukt de onrechtvaardigheid van gratis ov indien de doelgroep iedereen betreft (amendement 217).

Erik Maassen (Leiden) pleit ten aanzien van amendement 183 voor reiskostenvergoeding voor scholieren en studenten die in een andere stad naar school moeten, maar geen ov-jaarkaart hebben.
Daan Mahieu (Haarlemmermeer) pleit voor een breder cultureel beleid op lokaal niveau en vindt popmuziek alleen te mager.

Johan Messbauer (Diemen) is voor het stopzetten van privatisering van het ov (amendement 231) en beveelt amendement 424 van harte aan. Hij merkt ten aanzien van sponsoring op dat een langdurige relatie beïnvloeding in de hand werkt.

Johan Kwisthout (Breda) is enigszins verbaasd dat door de programmacommissie geen eenduidige kwalificaties worden toegekend aan amendementen die voortkomen uit het programma van 2003, gebaseerd op het beginselprogramma Heel de Mens. Indien sprake is van strategische keuzes meent hij dat onderhandelingen pas na de verkiezingen moeten worden gevoerd. Ten slotte is hij van mening dat er sprake is van een twee-onder-een-kapwoning, geen villa, met de PvdA als buur.

Ineke Palm (Rotterdam) pleit voor steun aan amendement 184, om achterstanden te voorkomen bij allochtone peuters, en ziet amendement 356, over gratis inburgeringscursus voor oudkomers, graag opgenomen in het programma. Ten aanzien van amendement 79 pleit zij voor het zoveel mogelijk terugdraaien van de marktwerking en is zij voor een ruimhartig beleid voor politieke vluchtelingen.

Bas de Ruiter (Tilburg) wijst, op persoonlijke titel, op de keuzes tussen amendementen 217, 230 en 427 inzake gratis ov.

Lieneke Slingenberg (Amsterdam) wijst op het belang van het vastleggen van amendement 369, over zorgvuldigheid in asielprocedures, in het programma. Zij pleit voor een maximale duur van een jaar en afschaffing/aanpassing van de 48-uursprocedure.

Alex Vervoort Venlo geeft aan amendement 99 te zullen intrekken en pleit voor amendementen 36, 56, 57, 187 en 212.

Carla Schuddeboom (Zaanstreek) pleit voor amendement 390, over vreemdelingenbewaring.
Spencer Zeegers (Uden) merkt met betrekking tot de jeugdzorg op dat voor kinderen met problemen vaak meer nodig is dan gemeenten afzonderlijk kunnen oplossen.

Carola Selier (Hoorn) zegt met betrekking tot amendement 257 een Markermeer te willen en geen Markerminder, en dat reeds veel onderzoek heeft plaatsgevonden.

Manja Smits (Groningen) onderstreept het belang dat de SP hecht aan het streven naar concrete maatregelen inzake de verdere emancipatie van vrouwen (amendement 40).

Naomie Smulders (Rijswijk) geeft aan amendement 54 te willen intrekken. Zij wijst op het belang van het thuis opvoeden van kinderen en ziet kinderopvang als een keuze van ouders.

Bob Ruers dankt de sprekers voor hun inbreng en sluit de tweede termijn voor sprekers uit de zaal. Hij geeft het woord aan Ronald van Raak voor de reactie van de programmacommissie.

Ronald van Raak merkt op dat in het beginselprogramma staat dat alle besturen gekozen moeten worden in tegenstelling tot de koningin. Derhalve is de SP vóór het beperken van haar taken tot ceremoniële taken. Maar afschaffing van de monarchie heeft geen prioriteit. Belangrijker is het feit dat de SP voor investeringen in het mbo, in wijkagenten en in de zorg is. Ronald merkt verder op dat het beleid ten aanzien van bibliotheek aan de gemeenten is. Over amendement 303 zegt hij dat de SP een fonds in het leven wil roepen voor Nederlandse popmuziekproducties, om beginnende popbandjes in de gelegenheid te stellen zich te ontwikkelen.

Agnes Kant zegt met betrekking tot de pensioenen verplichte deelname aan het pensioenfonds te handhaven om te voorkomen dat solidariteit zal worden ondermijnd. Verhoging van het wettelijk minimumjeugdloon ziet zij

als een belangrijke eerste stap op weg naar de verandering van het minimumjeugdloon in gewoon minimumloon op termijn.

Ten aanzien van de WIA benadrukt zij de structurele oplossing dat werkgevers verplicht moeten worden gedeeltelijk arbeidsongeschikten in dienst te nemen. Ten aanzien van arbeidsparticipatie van mensen jonger dan 40 jaar maakt de SP een uitzondering voor mensen met zware beroepen. Voorts signaleert zij dat bij de levensloopregeling vooral mensen met hogere inkomens meer profiteren en dat zij zich hiertegen zal verzetten. Ten aanzien van jeugdzorg wijst zij op het belang van het wegwerken van wachtlijsten, zodat kinderen op korte termijn geholpen kunnen worden; ze ziet de tussenkomst van bureaucratische stempelmachines dan ook als vertragend. Met een verbod op alcoholreclame is zij het eens, maar ze vindt opname in het programma niet nodig. Ten slotte benadrukt zij dat marktwerking niet in de zorg thuishoort.

Krista van Velzen ontraadt amendement 430 en vindt dat alle kosten voor afvalverwerking bij de gemeenten horen. Het motto 'De vervuiler betaalt' geeft echter geen stimulans om minder afval te produceren. Met betrekking tot de zorgplicht van mensen voor dierenwelzijn vraagt zij het amendement in te trekken en zegt ze toe dat dit zal worden opgenomen in het definitieve verkiezingsprogramma. Ten aanzien van onderzoek in de Markerwaard roept zij het congres op te reageren.

Ewout Irrgang zegt dat het terugdraaien van privatiseringen in de afgelopen 20-25 jaar niet haalbaar is; dit is meer een kwestie voor de lange termijn. Ten aanzien van gratis ov attendeert hij op het probleem van eenzaamheid bij ouderen door de vergrijzing; hij hoopt door gratis ov de vereenzaming van ouderen te beperken. Reiskostenvergoeding voor scholieren is echter niet haalbaar en wordt ontraden. Inzake het pesten zullen onder andere leraren moeten worden gemotiveerd, zodat de spirit terugkomt. Ten aanzien van meermanscellen is de commissie het met de intentie eens, toch ontraadt zij het amendement dat aangeeft dat onder geen enkele voorwaarde meermanscellen mogelijk zijn.

Harry van Bommel zegt ten aanzien van amendement 369, over integratie, dat een zorgvuldige procedure voor de SP nu al vigerend beleid is, maar hij heeft geen bezwaar tegen overneming van het amendement. Vreemdelingenbewaring is als zodanig noodzakelijk als sluitstuk van de procedure. Hij verwijst hiermee naar zijn betoog in eerste termijn. Ten aanzien van aanpassing/afschaffing van de 48-uursprocedure (amendement 370) benadrukt hij dat de procedure verbeterd maar niet afgeschaft moet worden, aangezien die procedure ook in het belang van de vluchteling is. Hij ontraadt dit amendement. Ten aanzien van Israël is een wapenboycot feitelijk al aan de gang, aangezien het Nederlandse wapenexportbeleid voorschrijft dat niet geleverd mag worden aan landen gelegen in een spanningsgebied. Hij vindt het amendement derhalve overbodig. Ten aanzien van de NAVO stelt hij vast dat Nederland lid is van een NAVO die in de toekomst een nieuw strategisch concept zal aannemen. De SP wil dat debat beslissend te beïnvloeden, zoals bij de Europese grondwet destijds. Hij ontraadt derhalve amendementen 401, 402 en 403.

Bob Ruers constateert dat de beraadslagingen zijn afgerond. Hij stelt een korte pauze voor alvorens tot stemming over het conceptverkiezingsprogramma over te gaan.

Riet de Wit geeft nog even het woord aan het Eerste Kamerlid Tiny Kox.

Intermezzo: Gouden Tomaat voor Karel Glastra van Loon

Tiny Kox: Beste partijgenoten. Karel Glastra van Loon was nog bij ons toen we zongen wat hij dichtte: "Blijf niet mokkend aan de kant staan, stel een daad en toon je moed, laat je woede hand in hand gaan, met het goede dat je doet." Dat zijn Karels woorden. Karel had natuurlijk ook nu hier moeten zijn. Dat was redelijk geweest en fair, maar sinds 15 maanden kan dat niet meer. De schrijver van Een mens is meer, van De passievrucht, van De onzichtbare en van nog veel meer moois, is niet meer bij ons. Karel Glastra van Loon heeft in zijn veel te korte leven veel meer voor de SP betekend dan de meeste mensen ook hier weten. Het was Karel die ons hielp met zijn werk. Grote talenten op zoveel manieren. Het was Karel, die ons hielp om vooral onze ideeën over een beter Nederland en een betere wereld beter te formuleren. Hij leerde ons om geen makkelijke antwoorden op moeilijke vragen te geven. Hij leerde ons om met de tijd mee te gaan en na te denken: wat is nu het beste en eerlijke antwoord?

Het was Karel Glastra van Loon die met Jan Marijnissen de wereld over trok en met Remi Poppe door Nederland ging op zoek naar hoe dingen gebeuren en waarom en hoe dat beter zou kunnen. Karel Glastra van Loon was vanaf begin de jaren '90 betrokken bij alle campagnes die deze partij voerde, en hij was er nooit bij om daarvoor op de foto te staan. Maar hij was ook nooit bang om zich te engageren en dat in een land waar daarover nog zoveel volstrekt onterechte huiver is. Niet mokkend aan de kant staan, maar moed tonen in de dingen die je doet. Wat Karel ons hier weer vandaag zo mooi en vrolijk laat zingen, vond hij zelf evenzeer. Hij verdient het echt om een Gouden Tomaat op ons congres te krijgen. Dat is immers de plaats waar we doorgaans dat ereteken uitreiken.

Ik hoop dat u het ons, Jan Marijnissen en mij, zal vergeven dat we dat bij Karel iets eerder hebben gedaan, in strijd met alle regels van onze partij en ons congres, maar wel op het juiste moment. Op het moment van wat later zijn laatste verjaardag zal zijn, tegen de regels in, maar op het juiste moment, hebben we zo ook namens jullie onze grote erkentelijkheid tegenover deze ongeneeslijk optimistische Karel kunnen uiten. Ik kan jullie zeggen: Karel was er wel verguld mee! Hoewel hij het zwaar overdreven vond en nergens voor nodig. Wij vonden het wel nodig, zeker op dat moment, zeker met zijn staat van dienst en zeker in de toestand waarin hij toen verkeerde.

Als u met ons vindt dat we Karel toen de Gouden Tomaat terecht op zijn baseballpetje hebben gespeld, en als u vindt dat hij ook formeel toegevoegd moet worden aan onze Gouden Erelijst, dan kunt u die handeling van toen, die illegale handeling van toen, vandaag legaliseren. U zou dat met uw applaus kunnen doen.

(applaus)

Pauze 18.05 uur

STEMMINGEN

Stemming over de amendementen

Bob Ruers geeft aan dat iedere stemgerechtigde door middel van de aan hem of haar uitgereikte kaart kan stemmen voor of tegen een voorstel. De stemapparaten, bestemd voor duidelijkheid als een meerderheid voor een bepaald voorstel onzeker is, blijken helaas niet allemaal te werken, en besloten wordt om daarom van deze apparaten geen gebruik te maken. Voorts benadrukt Bob dat voor het congres nu het moment is gekomen om zijn stem te laten horen over de ingediende amendementen inclusief het door de programmacommissie gegeven advies. De door de programmacommissie gegeven adviezen op de amendementen zullen allereerst aan de orde komen alvorens de ingediende amendementen op nummervolgorde in stemming zullen worden gebracht. Op de volgende amendementen is door de programmacommissie positief geadviseerd:

Amendement 78: overnemen;
 Amendement 109: overnemen;
 Amendement 141: overnemen;
 Amendement 150: overnemen;
 Amendement 241: overnemen;
 Amendement 223: overnemen;
 Amendement 254: overnemen;
 Amendement 369: overnemen;
 Amendement 382: overnemen.

De volgende amendementen zijn ingetrokken:

1, 18, 19, 27, 33, 34, 39, 45, 48, 49, 53, 58, 60, 62, 70, 72, 74, 89, 92, 95, 97, 101, 103, 104, 99, 106, 107, 108, 111, 113, 115, 116, 119, 120, 121, 124, 125, 127, 131, 134, 139, 140, 144, 147, 152, 153, 154, 160, 167, 168, 170, 177, 180, 192, 194, 196, 202, 214, 222, 224, 228, 229, 234, 238, 240, 243, 244, 245, 246, 249, 255, 264, 265, 267, 269, 272, 273, 274, 281, 283, 290, 291, 292, 293, 295, 304, 305, 312, 314, 318, 319, 335, 336, 342, 343, 344, 352, 356, 361, 364, 371, 374, 376, 383, 388, 389, 408, 420, 422, 425, 431, 433, 391.

Deze amendementen worden niet behandeld, terwijl wel in stemming komen amendementen 28, 182 en 381. Achtereenvolgens worden bij handopsteking de volgende amendementen verworpen dan wel aangenomen:

Amendement 2: verworpen;
 “ 3: verworpen;
 “ 4: verworpen;
 “ 5: verworpen;
 “ 6: verworpen;

- “ 7: verworpen;
- “ 8: verworpen;
- “ 9: verworpen;
- “ 10: verworpen;
- “ 11: verworpen;
- “ 12: verworpen;
- “ 13: aangenomen;
- “ 14: verworpen;
- “ 15: verworpen;
- “ 16: verworpen;
- “ 17: verworpen;
- “ 20: verworpen;
- “ 21: verworpen;
- “ 22: verworpen;
- “ 23: verworpen;
- “ 24: verworpen;
- “ 25: verworpen;
- “ 26: verworpen;
- “ 28: aangenomen;
- “ 29: verworpen;
- “ 30: verworpen;
- “ 31: aangenomen;
- “ 32: aangenomen;
- “ 35: verworpen;
- “ 36: verworpen;
- “ 37: verworpen;
- “ 38: aangenomen;
- “ 40: verworpen;
- “ 41: verworpen;
- “ 42: verworpen;
- “ 43: verworpen;
- “ 44: verworpen;
- “ 46: verworpen;
- “ 47: verworpen;
- “ 50: verworpen;
- “ 51: verworpen;
- “ 52: verworpen;
- “ 54: verworpen;
- “ 55: aangenomen;
- “ 56: verworpen;
- “ 57: verworpen;
- “ 59: verworpen;
- “ 61: verworpen;
- “ 63: verworpen;
- “ 64: verworpen;
- “ 65: aangenomen;
- “ 66: aangenomen;
- “ 67: verworpen;
- “ 68: verworpen;
- “ 69: verworpen;
- “ 71: aangenomen;
- “ 73: verworpen;
- “ 75: verworpen;
- “ 76: aangenomen;
- “ 77: verworpen;
- “ 78: aangenomen;
- “ 79: verworpen;

- “ 80: verworpen;
- “ 81: verworpen;
- “ 82: verworpen;
- “ 83: verworpen;
- “ 84: verworpen;
- “ 85: verworpen;
- “ 86: verworpen;
- “ 87: verworpen;
- “ 88: verworpen;
- “ 90: verworpen;
- “ 91: verworpen;
- “ 93: aangenomen;
- “ 94: verworpen;
- “ 96: verworpen;
- “ 98: aangenomen;
- “ 100: verworpen;
- “ 102: verworpen;
- “ 105: verworpen;
- “ 109: aangenomen;
- “ 110: verworpen;
- “ 112: verworpen;
- “ 114: verworpen;
- “ 117: verworpen;
- “ 118: verworpen;
- “ 122: aangenomen;
- “ 123: verworpen;
- “ 126: verworpen;
- “ 128: aangenomen;
- “ 129: verworpen;
- “ 130: verworpen;
- “ 132: verworpen;
- “ 133: verworpen;
- “ 135: verworpen;
- “ 136: verworpen;
- “ 137: verworpen;
- “ 138: aangenomen;
- “ 141: aangenomen;
- “ 142: verworpen;
- “ 143: verworpen;
- “ 145: verworpen;
- “ 146: verworpen;
- “ 148: verworpen;
- “ 149: verworpen;
- “ 150: aangenomen;
- “ 151: verworpen;
- “ 155: verworpen;
- “ 156: aangenomen;
- “ 157: verworpen;
- “ 158: verworpen;
- “ 159: aangenomen;
- “ 161: verworpen;
- “ 162: verworpen;
- “ 163: verworpen;
- “ 164: aangenomen;
- “ 165: verworpen;
- “ 166: verworpen;
- “ 169: verworpen;

- “ 171: verworpen;
- “ 172: verworpen;
- “ 173: verworpen;
- “ 174: aangenomen;
- “ 175: verworpen;
- “ 176: verworpen;
- “ 178: aangenomen;
- “ 179: verworpen;
- “ 181: verworpen;
- “ 182: aangenomen;
- “ 183: verworpen;
- “ 184: verworpen;
- “ 185: verworpen;
- “ 186: verworpen;
- “ 187: verworpen;
- “ 188: verworpen;
- “ 189: verworpen;
- “ 190: verworpen;
- “ 191: verworpen;
- “ 193: aangenomen;
- “ 195: verworpen;
- “ 197: verworpen;
- “ 198: verworpen;
- “ 199: verworpen;
- “ 200: verworpen;
- “ 201: verworpen;
- “ 203: aangenomen;
- “ 204: verworpen;
- “ 205: verworpen;
- “ 206: verworpen;
- “ 207: aangenomen;
- “ 208: verworpen;
- “ 209: verworpen;
- “ 210: verworpen;
- “ 211: verworpen;
- “ 212: verworpen;
- “ 213: verworpen;
- “ 215: verworpen;
- “ 216: verworpen;
- “ 217: verworpen;
- “ 218: verworpen;
- “ 219: verworpen;
- “ 220: verworpen;
- “ 221: verworpen;
- “ 223: aangenomen;
- “ 225: verworpen;
- “ 226: verworpen;
- “ 227: verworpen;
- “ 230: verworpen;
- “ 231: verworpen;
- “ 232: verworpen;
- “ 233: aangenomen;
- “ 235: verworpen;
- “ 236: verworpen;
- “ 237: aangenomen;
- “ 239: aangenomen;
- “ 241: aangenomen;

“ 242: verworpen;
 “ 247: verworpen;
 “ 248: verworpen;
 “ 250: verworpen;
 “ 251: aangenomen;
 “ 252: verworpen;
 “ 253: aangenomen;
 “ 254: aangenomen;
 “ 256: aangenomen;
 “ 257: verworpen;
 “ 258: verworpen;
 “ 259: verworpen;
 “ 260: aangenomen;
 “ 261: aangenomen;
 “ 262: verworpen;
 “ 263: verworpen;
 “ 266: verworpen;
 “ 268: verworpen;
 “ 270: verworpen;
 “ 271: verworpen;
 “ 275: verworpen;
 “ 276: verworpen;
 “ 277: verworpen;
 “ 278: aangenomen;
 “ 279: aangenomen;
 “ 280: verworpen;
 “ 282: verworpen;
 “ 284: verworpen;
 “ 285: verworpen;
 “ 286: verworpen;
 “ 287: verworpen;
 “ 288: verworpen;
 “ 289: aangenomen;
 “ 294: aangenomen;
 “ 296: verworpen;
 “ 297: aangenomen;
 “ 298: aangenomen;
 “ 299: verworpen;
 “ 300: aangenomen;
 “ 301: verworpen;
 “ 302: verworpen;
 “ 303: verworpen;
 “ 306: verworpen;
 “ 307: verworpen;
 “ 308: verworpen;
 “ 309: verworpen;
 “ 310: aangenomen;
 “ 311: verworpen;
 “ 313: aangenomen;
 “ 315: verworpen;
 “ 316: verworpen;
 “ 317: verworpen;
 “ 320: verworpen;
 “ 321: verworpen;
 “ 322: verworpen;
 “ 323: verworpen;
 “ 324: verworpen;

“ 325: verworpen;
“ 326: verworpen;
“ 327: verworpen;
“ 328: verworpen;
“ 329: verworpen;
“ 330: aangenomen;
“ 331: aangenomen;
“ 332: verworpen;
“ 333: verworpen;
“ 334: verworpen;
“ 337: verworpen;
“ 338: verworpen;
“ 339: verworpen;
“ 340: aangenomen;
“ 341: verworpen;
“ 345: verworpen;
“ 346: verworpen;
“ 347: verworpen;
“ 348: verworpen;
“ 349: verworpen;
“ 350: verworpen;
“ 351: verworpen;
“ 353: verworpen;
“ 354: aangenomen;
“ 355: aangenomen;
“ 357: verworpen;
“ 358: verworpen;
“ 359: verworpen;
“ 360: verworpen;
“ 362: verworpen;
“ 363: verworpen;
“ 365: verworpen;
“ 366: verworpen;
“ 367: verworpen;
“ 368: verworpen;
“ 369: aangenomen;
“ 370: verworpen;
“ 372: verworpen;
“ 373: verworpen;
“ 375: verworpen;
“ 377: verworpen;
“ 378: aangenomen;
“ 379: verworpen;
“ 380: verworpen;
“ 381: verworpen;
“ 382: aangenomen;
“ 384: verworpen;
“ 385: verworpen;
“ 386: verworpen;
“ 387: verworpen;
“ 390: verworpen;
“ 392: verworpen;
“ 393: verworpen;
“ 394: verworpen;
“ 395: verworpen;
“ 396: verworpen;
“ 397: verworpen;

- “ 398: verworpen;
- “ 399: verworpen;
- “ 400: aangenomen;
- “ 401: verworpen;
- “ 402: verworpen;
- “ 403: verworpen;
- “ 404: aangenomen;
- “ 405: verworpen;
- “ 406: verworpen;
- “ 407: verworpen;
- “ 409: verworpen;
- “ 410: verworpen;
- “ 411: verworpen;
- “ 412: verworpen;
- “ 413: verworpen;
- “ 414: verworpen;
- “ 415: verworpen;
- “ 416: verworpen;
- “ 417: verworpen;
- “ 418: verworpen;
- “ 419: verworpen;
- “ 421: verworpen;
- “ 423: verworpen;
- “ 424: verworpen;
- “ 426: verworpen;
- “ 427: verworpen;
- “ 428: verworpen;
- “ 429: verworpen;
- “ 430: verworpen;
- “ 432: verworpen.

Bob Ruers: Dat waren de ingediende amendementen. Maar we zijn nog niet klaar, want we hebben nu alleen nog maar de amendementen bepaald die onderdeel moeten uitmaken van het verkiezingsprogramma samen met de nota's van wijzigingen. Er moet nu nog één keer gestemd worden, namelijk over het verkiezingsprogramma als geheel. U mag zich uitspreken of u voor of tegen dat totale programma bent.

Stemming over het totale verkiezingsprogramma voor 2006-2010

Riet de Wit: Wie is vóór het verkiezingsprogramma zoals het nu is geamendeerd?

Het verkiezingsprogramma Een beter Nederland, voor hetzelfde geld wordt bij handopsteking aangenomen.

Riet de Wit: Dames en heren, ik feliciteer ons met de genomen besluiten, maar er is nu nog een finale. Wij hebben wel een lijsttrekker, Jan Marijnissen, maar welke lijst moet hij trekken? Daarom geef ik dadelijk het woord aan Jean-Louis van Os, de voorzitter van het stembureau. Bob en ik nemen vast afscheid, maar we doen dat pas als we nog een paar mededelingen hebben gedaan: de stemkastjes moeten worden ingeleverd bij de balie waar u vanmorgen bent ingeschreven. We hebben een lange en drukke dag achter de rug met serieuze en inspirerende toespraken, met veel discussie, met muziek, en met vele blij momenten. Het was een zware dag, maar het ging ook ergens over vandaag. Het gaat om een beter Nederland voor hetzelfde geld! Ik wil de medewerkers, die deze dag hebben georganiseerd en de hele dag in touw zijn geweest om alles goed te laten verlopen, danken.

(applaus)

UITSLAG KANDIDATENVERKIEZING

Jean-Louis van Os: We gaan in sneltreinvaart de finale van deze dag beleven. Er zijn al stemmingen voor de regio-nale kandidaten geweest. Daarvan kan ik zeggen dat het voorstel van het partijbestuur met 604 tegen 22 stemmen is aangenomen. De kandidaten die op de landelijke lijst ston-den, verzoek ik alvast om in de start-houding te staan. Huub Oosterhuis is onze lijstduwer, maar hij dient als eerste op het podium te komen. De volgende mensen zijn gekozen:

Huub Oosterhuis: 560 stemmen

Tiny Kox: 578 stemmen

Marianne Langkamp: 545 stemmen

Henk van Gerven: 541 stemmen

Rosita Van Gijlswijk: 563 stemmen

Arda Gerken: 565 stemmen

Remi Poppe: 601 stemmen

Paulus Jansen: 566 stemmen

Fons Luijben: 540 stemmen

Hans van Leeuwen: 565 stemmen

Nathalie de Rooy: 558 stemmen

Sadet Karabulut: 594 stemmen

Jasper van Dijk: 565 stemmen

Sharon Gesthuizen: 576 stemmen

Ron Abel: 363 (niet gekozen tegenkandidaat Düzgün Yildirim: 244 stemmen)

Paul Ulenbelt: 544 (niet gekozen tegenkandidaat Chandra Jankie: 59 stemmen)

Renske Leijten: 554 stemmen

Emile Roemer: 567 stemmen

Ronald van Raak: 616 stemmen

Ewout Irrgang: 602 stemmen

Krista van Velzen: 616 stemmen

Jan de Wit: 622 stemmen

Harry van Bommel: 634 stemmen

Agnes Kant: 631 stemmen

Jan Marijnissen, lijsttrekker van de SP: 630 stemmen

(applaus)

Jan Marijnissen: Sadet, hoe gaan we campagne voeren?

Sadet Karabulut: We gaan knallen! Wij zijn het winnende team en een beter Nederland is begonnen, hier en nu. We gaan er tegenaan!

Ronald van Raak: Ik heb een van de leukste dagen van het jaar gehad en ik ben er trots op.

Jan Marijnissen: Dames en heren, een applaus voor Paul Peters en Wim van Dorst, die hard hebben gewerkt om dit congres mogelijk te maken.

(applaus)

Harry van Bommel: Ik heb nu het groene licht om het punt van de NAVO net zo op de agenda van heel Nederland te plaatsen als destijds met de EU.

(applaus)

Muzikale afsluiting van het congres